

Brief van de minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs, 27 juni 2024

Eerste resultaat monitoronderzoek wachtlijsten in het gespecialiseerd onderwijs

Met de motie leden Kwint (SP) en Van den Hul (PvdA)¹ heeft uw Kamer mij eerder gevraagd om de wachtlijsten in het gespecialiseerd onderwijs te monitoren. Uw Kamer is eerder geïnformeerd² over de twee eerder door onderzoeksbureau Oberon afgenomen flitspeilingen om zo een eerste beeld te vormen van de wachtlijsten in het gespecialiseerd onderwijs (hierna: go). De afgelopen periode heb ik met partijen uit het onderwijsveld gewerkt aan het opzetten van een langjarige monitor, die in de periode 2024 tot en met 2027 zal worden uitgevoerd door Oberon en Kohnstamm Instituut. Zo kunnen we beter zicht krijgen op de ontwikkelingen rondom de wachtlijsten om zo diverse oplossingsrichtingen te verkennen om de wachtlijsten aan te pakken. Tweemaal per jaar wordt er een vragenlijst onder de schoolbesturen uitgezet. Het eerste onderzoeksrapport waarin het beeld van de wachtlijsten in voorjaar 2024 wordt geschetst, treft uw Kamer hierbij aan (bijlage 4).³ Daarnaast werk ik nog aan de motie van het Kamerlid Hagen (D66) om te komen tot een aanpak voor het terugdringen van deze wachtlijsten.⁴

Op basis van dit onderzoek is het niet mogelijk om uitspraken te doen over het totaal aantal leerlingen dat in Nederland op een wachtlijst staat. Dit komt onder andere omdat een leerling soms op meerdere plekken wordt aangemeld en daarmee op meerdere plekken op een wachtlijst kan staan of omdat niet alle scholen de vragenlijst invullen. De monitor geeft wel een duidelijke indicatie.

De vragenlijst is verspreid onder alle 875 vestigingen van go en ingevuld door 352 vestigingen (respons van 40%). Er is gevraagd naar drie verschillende type wachtlijsten:

1. Plaatsingslijst: hierbij gaat het om leerlingen die toelaatbaar zijn voor het (voortgezet) speciaal onderwijs (hierna: (v)so) cluster 1 en 2 (via de commissie van onderzoek) en het speciaal basisonderwijs (hierna: sbo) en cluster 3 en 4 (via het samenwerkingsverband) maar voor wie nog geen plek is op de school van aanmelding.
2. Onderzoekslijst: hierop staan leerlingen die schriftelijk zijn aangemeld bij de vestiging, nog niet toelaatbaar zijn, maar waarbij de procedure hiervoor al wel in gang is gezet.
3. Interesselijst: op deze lijst staan leerlingen van wie hun ouders interesse hebben getoond, maar die nog niet schriftelijk zijn aangemeld.

Ik concentreer me hier op de plaatsingslijst, aangezien het hier gaat om kinderen waarvan is vastgesteld dat zij voldoen aan de criteria en daadwerkelijk wachten op een plek in het go.

Het merendeel van de onderwijsvestigingen in het go dat de vragenlijst heeft ingevuld heeft geen plaatsingslijst. Voor de scholen in cluster 1 geldt dat zelfs voor alle scholen. In het so is het percentage vestigingen met een plaatsingslijst het hoogst (37%) en in het (v)so het laagst (23%). Voor het sbo en het (v)so is het percentage vestigingen met een plaatsingslijst vergelijkbaar, namelijk 28%. Het percentage vestigingen met een plaatsingslijst is het hoogst in de regio Flevoland, namelijk zo'n 60%.

¹ Kamerstukken II, 2020/21, 31 497, nr. 377

² Kamerstukken II, 2022/23, 31 293, nr. 656

³ Bijlage 4: Wachtlijsten in het gespecialiseerd onderwijs

⁴ Kamerstukken II, 2023/24 36 410 VIII, nr. 21

Er staan gemiddeld 8 leerlingen op een plaatsingslijst, maar voor de meeste vestigingen geldt dat er tussen de 1 en 5 leerlingen op de lijst staan. In ruim twee op de drie gevallen gaat de leerling op de plaatsingslijst op dit moment nog naar de school van herkomst. En vijf procent van de leerlingen zit thuis zonder onderwijsaanbod en dat is schrijnend. Daarbij wordt voor iets meer dan de helft van de leerlingen aangegeven dat ze binnen 1 en 6 maanden geplaatst kunnen worden, waarvan de helft binnen 1 tot 3 maanden. Het gebrek aan fysieke ruimte is voor bijna 70 procent van de vestigingen met een plaatsingslijst (een van) de reden(en) dat ze leerlingen nog geen plek kunnen bieden. Daarnaast speelt op een derde van de vestigingen het hebben van onvoldoende onderwijspersoneel als knelpunt. Naast een plaatsingslijst heeft iets minder dan de helft van de vestigingen een onderzoeklijst (43%) en iets meer dan de helft (55%) een interesselijst.

Het is goed dat we via deze rapportages de ontwikkelingen rondom de wachtlijsten in het go goed in de gaten kunnen houden. Tegelijkertijd geldt dat er geen gemakkelijke oplossingen zijn om deze leerlingen eerder een passende plek in het onderwijs te bieden. In de brief over passend onderwijs die ik uw Kamer 14 mei jl. heb gestuurd, heb ik uw Kamer geïnformeerd over de acties waarmee ik samen met het veld de komende periode deze wachtlijsten aan wil pakken.⁵

⁵ Kamerstukken II, 2024/25, 31 497, nr. 475